

חוק השתלת אברים, התשס"ח-2008

מאיר ברודר
הלשכה המשפטית
משרד הבריאות

עיקרי הדברים

- המצב החוקי שקדם לחוק
- חוק השתלת אברים:
  - מטרתיו העיקריות של החוק
  - דגש על הסעיפים הנוגעים לאיסור סחר ותיווך באברים המתבטאים - באיסור מתן תגמול לתורמים
  - החזר הוצאות ומתן רשת ביטחון לתורם

המצב שקדם לחוק

- השתלות מן המת – חוק האנטומיה והפתולוגיה, תשי"ג – 1953 (לעניין התנאים וההסכמות הנדרשים לצורך קצירת אברים בלבד)
- השתלות מן החי – חוזר מנכ"ל משרד הבריאות 2/97 (עדכון בשנת 1998)

חוזר המנהל הכללי

כ"ו בתמוז התשנ"ח (20.7.98)

10/98

תאריך

מס

השתלות אברים מן החי - עידכון נוהל

נושא:

בהמשך לחוזרנו מס' 2/97 מיום 7.1.97, הננו להביא בזאת
לידיעתכם נוסח מעודכן של ההנחיות בנושא תורם חי של אבר
להשתלה.

חוזר זה מבטל את חוזר המנהל הכללי מס' 2/97 מיום
7.1.97.

איסור סחר באברים

מדינת ישראל - משרד הבריאות
החטיבה לעניני בריאות

מינהל רפואה

חוזר 68/97
ירושלים, כ"ח תשרי, תשנ"ח
29 אוקטובר, 1997
תיק מס' 31/3/3

אל: מנהלי בתי החולים הכלליים
מנהלי היחידות להשתלת אברים

הנדון: איסור סחר באברים להשתלה

בהמשך לחוזר המנהל הכללי של משרדנו מס' 2/97 מיום 7.1.97 הננו להזכירכם כי בהתאם להנחיות אלה חל איסור על השתלת אבר שנתרם בעקבות תשלום כספי לתורם.

חוק השתלת אברים, התשס"ח-2008

רשומות

ספר החוקים

31 במרס 2008

2144

כ"ד באדר ב' התשס"ח

עמוד

394 ..... חוק השתלת אברים, התשס"ח-2008

הצעת חוק השתלת אברים, התשס"ד 2003

רשומות

הצעות חוק

ה' כ"ג ש"ל ה'

24 תמוז תשס"ג

68

ביטחון ותעסוקה

10000

הצעת חוק השתלת אברים

ועדת המשנה לעניני הצעת חוק השתלת אברים

מודעה בעיתון

הכנסת אישרה גם את חוק ההשתלות

הקצרת חוק השתלות האיברים בכנסת התא-
פירה בעקבות הפכם דרומי בין שר הבריאות
לפיקת יהודת התורה, על תוספת המכות והשות
לתורמי איברים חיים, כפי שנחשף לראשונה
במקריב.

במסגרת החוק אושרו פטור ממס בריאות לתר-
ומי איברים חיים לכל החיים, קביעת תקרה של
מאה שקל לחורש לרכישת תרופות שכלולות במל
הבריאות עבור תורמי האיברים- בדומה לתקרה
הקיימת לחולים כרוניים, פטור מטיפולים פסי-
כולוגיים לתקופת ההחלמה לאחר התרומה, ומי
הנראה לאחר התרומה על חשבון המדינה, ופטור
מתשלום לרופא נפרולוג (מומחה למחלות בלייה)
לכל החיים.

מטרות החוק

קביעה בחוק כי סחר ותיווך באברים הינו אסור

קביעת סנקציות פליליות כנגד מי שעוסק בסחר באברים והעובר על הוראות החוק

עידוד תרומות אברים מן המת

מתן שיפוי ורשת ביטחון לתורם מן החי

קביעת הסדרים שמטרתם להבטיח פיקוח ובקרה על הליכי נטילת אברים מן החי וכן הקצאה הוגנת ויעילה של אברים שניטלו מן המת לצורך השתלה.

עיגון פעילותו של המרכז הלאומי להשתלות בחקיקה ראשית

איסור סחר ותיווך באברים

איסור סחר באברים

3. (א) לא יקבל אדם תמורה עבור אבר שניטל מגופו או מגופו של אדם אחר, או המיועד לנטילה כאמור, והכל בין שהנטילה נעשית בחייו של אדם ובין לאחר מותו.
- (ב) לא ייתן אדם תמורה עבור אבר שהושתל בגופו או בגופו של אדם אחר, או המיועד להשתלה כאמור.

"תמורה" –

**תמורה הניתנת בכסף, בשווה כסף,
בשירות או בטובת הנאה אחרת;**

איסור תיווך

4.

לא יתווך אדם בין תורם לנתרם, במישרין
או בעקיפין, לשם נטילת אבר או השתלת אבר,
בהתקיים אחד מאלה:

- (1) התיווך נעשה בתמורה;
- (2) הובטחה תמורה לאדם אחר עבור
נטילת האבר, שנתינתה אסורה
לפי הוראות סעיף 3.

ותיקן לרפואה לתיירות רפואית הרשמית בארץ
N.L.C. New Life Company

מצגה
השתלת כליה חוקי

אצלנו המחירים הנמוכים ביותר

מוכר להחזר כספי מקופות חולים

אפשרות להמתין לניתוח בארץ

08-9355325 טל/פקס: 054-617061, 054-458941
www.isramed.com ■ Oleg.Kravchik@isramed.com

איסור סחר ותיווך באברים

איסור סחר באברים

3. (א) לא יקבל אדם תמורה עבור אבר שניטל מגופו או מגופו של אדם אחר, או המיועד לנטילה כאמור, והכל בין שהנטילה נעשית בחייו של אדם ובין לאחר מותו.

~~(ב) לא ייתן אדם תמורה עבור אבר שהושטל בגופו או בגופו של אדם אחר, או המיועד להשתלה כאמור.~~

עידוד תרומות מן המת

- החוק מאפשר לגופים חיצוניים- לתת הטבות ותגמולים לאנשים שהביעו בחייהם הסכמה לתרומה לאחר מותם וכן לבני משפחותיהם שנתנו הסכמה בפועל לתרומה.
- נקבע מתן העדפה לחותמי כרטיס אדי ולבני משפחה שהביעו הסכמה לתרומה, היה והם יזדקקו לתרומה בעתיד.
- מימון הוצאות קבורתו של התורם והובלת גופתו.
- הסדרת הנושא של קביעת מוות מוחי – במסגרת חוק מוות מוחי נשימתי

חוק מוות מוחי נשימתי, התשס"ח-2008

רשומות

ספר החוקים

31 במרס 2008

2144

כ"ד באדר ב' התשס"ח

עמוד

406 ..... חוק מוות מוחי-נשימתי, התשס"ח-2008

מתן פיצוי ורשת ביטחון לתורם מן החי

סעיף 22

- ✓ **תשלום אחיד, שישולם לכלל התורמים כפיצוי בשל ההפסד הכספי הנובע, באופן סביר, מהפעולות הכרוכות בנטילת אבר;**
- ✓ **הוצאות שהוציא התורם לצורך רכישת ביטוח רפואי פרטי, או תכנית לשירותי בריאות נוספים לפי סעיף 10 לחוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994**
- ✓ **הוצאות שהוציא לצורך רכישת ביטוח מפני פגיעה בכושר עבודה או מפני אבדן השתכרות,**
- ✓ **הוצאות לצורך רכישת ביטוח חיים**
- ✓ **הוצאות שהוציא התורם לשם טיפול פסיכולוגי**
- ✓ **החזר עבור הוצאות שהוציא התורם לשם חופשת החלמה, סמוך לאחר ביצוע התרומה**
- ✓ **יראו את התורם כחולה במחלה כרונית בהתאם לחוק ביטוח בריאות ממלכתי**
- ✓ **פטור מתשלום דמי כניסה לגנים לאומיים ולשמורות טבע.**

עמדות חברי הוועדה

ביצוע ומימון השתלות בחו"ל

- אין באמור בהוראות פרק זה כדי לאסור השתלת אבר שנעשית מחוץ לישראל לרבות לענין השתתפות גוף בישראל במימון השתלת אברים שבוצעה במדינת חוץ, בהתקיים כל אלה:
- (1) נטילת האיבר והשתלת האבר מתבצעת על פי הדין באותה מדינה;
- (2) מתקיימות הוראות חוק זה, לענין איסור סחר באברי אדם.

מדינת ישראל, משרד הבריאות

חוזר המנהל הכללי

מס' 7/06 תאריך י"ג אדר תשס"ו (13.3.06)

נושא: מימון השתלות איברים במדינות חוץ

א. איסור סחר איברים בעולם:

מחסור באיברים להשתלה הינו בעיה מוכרת כמעט בכל מדינות העולם. לצד התפתחות מואצת של היכולות הרפואיות בתחום השתלה, קיים עדיין פער גדול בין מספרם של המועמדים להשתלה, למספר האיברים הנתרמים

ידיעות אחרונות

תחקיר: מנידונים לתוות בסין לחולים ישראלים, במימון קופת חולים • כך עובדת תעשיית השתלות האיברים

לחרוז ערדיות קשות על תרומות איברים כפיות מנידונים לסווח – מחשיכים ישראלים לעבוד השחלות לב וכליות בסין • משרד הבריאות חנסה להילחם בתופעה אבל תחקיר "ההוסף לשבת" חושף כמה קלה הדרך אל ההשכלה הלא פאפית • ה"מאכער" מבטח השחלה חוך מורש נכחנאי "חלץ שיטה כוכבים" • סוכנות הביטוח מודה שי"המינים עושים סוה צטק – מוציאים אמירים להגוג ומזכרים את האיברים שבהם" • והחולים? הם רק רוצים לפיות

בתי הדין לעבודה

עב 007468/06	בית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב-יפו
תאריך: 10/03/06	כב' השופטת אריאלה גילצר-הץ נ.צ. הגב' חנה קפלניקוב (עו') נ.צ. הגב' הדסה שליסל (מע')

"...סלע המחלוקת בין הצדדים הינו מהו מקור האיבר המושתל בגופם של חולים הזקוקים להשתלה. ממכתבו של ד"ר וונג עולה כי מקור האיבר אשר יושתל בגופו של התובע יהא מתורמים אשר נפטרו בתאונות דרכים או עבודה. מנגד הנתבעות לא הביאו כל ראיה בעלת משקל ממשי בדבר החשדות שהעלו בכתב הגנתן..."

בג"ץ פלונית

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5413/07

בפני: כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופט א' רובינשטיין
כבוד השופט י' אלון

העותרת: פלונית

נגד

המשיבים: 1. מדינת ישראל-משרד הבריאות
2. ועדת הערר למינון שירות רפואי בחו"ל בהתאם לתקנות ביטוח בריאות ממלכתי - שירותי בריאות במדינות חוץ
3. קופת חולים מאוחדת

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

סין אוסרת על סחר באיברים להשתלה

בשלוש השנים הקרובות לא יתבצעו השתלות בבתי החולים ברחבי המדינה; סין היא השנייה בעולם במספר ניתוחי ההשתלה העומד על 5,000 מדי שנה

ומאושפזים אחרים שנפטרים בבית החולים או כדרך אליה, בלי לידע את המשפחה. השלטון הסיני הכחיש בעקיביות את ההאשמות וטען שרוב האיברים להשתלה ניתרמו, וכי מוצאים להדיח נתונים את הסכמתם לשימוש כאיברים כדי להציל חי אחרים.

אנשים רבים ממדינות מפרץ תחום, ובהן ישראל, מגיעים להשתלות בסין כדי לעקוף את הערים הארוכות להשתלת איברים בארצותיהם, וליקצץ בעלויות הגבוהות של ניתוחי השתלה.

סין מסוקמת שנייה בעולם במספר ניתוחי ההשתלה אחר ארה"ב, ומתבצעים בה 5,000 ניתוחים באלה בשנה.

צילום: בלומברג

קנסות ועונשים יוטלו על הסוחרים באיברים

דיווחים שונים בשנים האחרונות אמרו גם שבתי חולים לוקחים איברים מנפגעי תאונות

מים את סין בלקיחת איברים ממוצאים להורג בלי הסכמת המשפחה, לצורך השתלות.

האת רחל בית-אריה

סין אסרה באופן רשמי סחר באיברי אדם, לפי דיווח של התקשורת הממלכתית במדינה מחשבוש שעבר בשנים האחרונות זכתה סין לביקורת רבה והאשמות כי היא מסתי משת באיברים של אסירים שהוצאו להורג כדי לתשיג רווחים מהשתלות.

על-פי הדיווח, מועצת המדינה הסינית הוציאה הוראה שאוסרת לחלוטין על סחר באיברים, על בתי חולים יאסר לבצע השתלות איברים להקוסה של שלוש שנים לפחות. ההוראה גם קובעת קנסות ועונשים למעורבים בסחר באיברים. אריגוני זכיות אדם מאשי

סנקציות פליליות

12A הארץ 18.6.03

המשטרה חשפה רשת ישראלית שסחרה באברים להשתלה

באת רוני זינגר

רשת של חשודים בסחר באברי רימ נחשפה לאחרונה על ידי חוקרי מפלג התשאול של היחידה המרכזית במחוז תל אביב. חברי היחידה, הכוללת ישראלים – חלקם יוצאי חבר המדינות, חשודים כי נהגו לגייס אנשים שהסכימו למכור אבריהם – לרוב כליות – ולמכור אותם לחולים. לפי החשד, בדרך זו

ליה בן 51, החשודים נהגו לפרסם מודעות, בעיקר בעיתונות הרוסית, המציעות סכום כספי גבוה למי שיסכים למכור את כליותיו.

המתעניינים שפנו בעקבות המודעות והביעו את הסכמתם למכירת אבריהם, הופנו ביחד עם החולים המתכננים להשתלה לעבוד בדיקות למחיצת התאמרם הרפואית. במשטרה אומרים, כי כל הבדיקות נערכו במרכזים

חוק האוסר על סחר באברים. בכדי להתגבר על מכשול זה, נהגו העצורים, לזייף מסמכי עורך דין לפיהם מדובר בתרומת אברים ולא במכירתם.

החשודים הבינו כי ייתקלו בקושי לבצע את הניתוחים והיה שתלול בישראל, אף כי לא קיים חוק ואוסר על סחר מסוג זה, שכן מדובר בעבירה על חוק האתיקה הרפואי. בתום הניתוחים חיסו העבד האברים להשתלות,

סעיף 36

(א) העושה אחד מאלה, דינו- מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61 (א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז - 1977 (בסעיף זה - חוק העונשין):

(1) מקבל תמורה עבור אבר שניטל מגופו של אדם אחר שאינו קרובו מדרגה ראשונה, בחייו, או המיועד לנטילה כאמור, בניגוד להוראות סעיף 3;

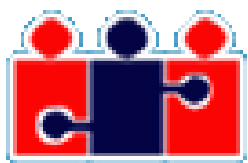
(2) נותן תמורה עבור אבר שהושתל בגופו של אדם אחר שאינו קרובו מדרגה ראשונה או המיועד להשתלה כאמור, ושניטל מאדם בחייו, בניגוד להוראות סעיף 3;

(3) מתווך בין תורם לנתרם, במישרין או בעקיפין, לשם נטילת אבר או השתלת אבר, בניגוד להוראות סעיף 4;

(4) מבצע נטילת אבר או השתלת אבר מבלי שקיבל אישור מאת מנהל המרכז להשתלות או מי שהוא הסמיכו לכך, לפי הוראות סעיף 16(ג) או (ד), או 23(ב), לפי הענין;

(5) נוטל אבר מגופו של קטין או פסול דין בניגוד להוראות סעיף 18.

(ב) הוראות סעיף קטן (א)(1) עד (3) יחולו בין אם נטילת האבר או השתלת האבר מיועדים להתבצע בישראל ובין אם מחוץ לישראל.

המרכז הלאומי להשתלות

- תפקידי המרכז

- המבנה הארגוני : מנהל

ועדת היגוי

מתאמות השתלות

מבקר איכות